

Milieuraad
Zwolle

Milieupraat

25e jaargang
Nummer 1

1

Mei 2020

Colofon

Hans IJzerman
Loes la Faille
Carin van de Ploeg
Henk Mellema
Froukje Idsardi
Hillie Waning- Vos
Peter van Dam
Diet ter Stege
Dirk Maas
Michiel van Harten
Marcel Lieverdink

Wanneer toezending van de Milieupraat niet langer op prijs gesteld wordt, kunt u dit melden bij ons secretariaat. Uw naam/ adres/ en/of e-mailgegevens zullen vervolgens direct uit onze administratie verwijderd worden.

Nooterhof klaar voor zomerseizoen

Voorlopig nog gesloten vanwege coronavirus-regels

De Nooterhof bleef van 1 november tot 15 maart op zondagen open voor bezoekers. Afhankelijk van het weer en van georganiseerde activiteiten varieerde het aantal gasten tussen 0 en 60. Intussen ging het onderhoudswerk gewoon door. Vanaf 16 maart zijn er veel beperkingen vanwege

de voorschriften rond het coronavirus. Het onderhoud gaat waar mogelijk door, verder is het park momenteel gesloten.

Als de bezoekers weer toegelaten kunnen worden, zullen ze toch mooie voorde- ringen kunnen zien in het grote park onderhoud, en in de tuinen. Ook wordt de service in het Earthship verder uitgebreid.

Zone.college-studenten (begin maart)

Vorderingen parkonderhoud

Als parkcoördinator beheer is Henk Mellema dagelijks in de Nooterhof, regelmatig ondersteund door Jan Paul van Mansom. Egon Hultink en Bob Michies komen ook vaak de handen uit de mouwen steken. Tevens wordt het beheer ondersteund door de hoveniersopleiding van het Zone.college. Voor het snoeien van fruitbomen maken we dankbaar gebruik van de diensten van Johan Goos, Henk van Lenthe en Jan Hageman. De waterspeelplaats is ondertussen geüpgraded door Pieter Kamstra en Siebe Pool. Met hulp van enkele vrijwilligers is tevens het blote voetepad opgeknapt. Het reguliere onderhoud gaat door, er wordt op gepaste afstand gewerkt, vanwege de regels rond het coronavirus.

Er is afgelopen winter flink doorgewerkt in verband met achterstallig onderhoud, omdat vorig seizoen pas laat gestart kon worden. De winter is zeer zacht verlopen dus het lag de werkzaamheden niet in de weg. Dat het uiteindelijk kletsnat werd in het lage deel van het park, hadden we niet voorzien. Ook niet voorzien was de zuiderstorm op 9 februari, waardoor het hekwerk bij het amfitheater geen stand meer hield. Via NLdoet werd het park nog insectenvriendelijker gemaakt. Op 14 maart sloot de VLO het knotseizoen af in de Nooterhof, onder andere werd een nieuw stuk hekwerk gevlochten.

Vervolg op pagina 2

Activiteitenkalender

Vanwege het coronavirus zijn er voorlopig geen activiteiten in ons gebouw en in park de Nooterhof. Beide zijn gesloten voor bezoekers. Zodra dit verandert informeren we je via www.milieuraadzwolle.nl en www.nooterhof.nl

Bezoekadres
Campherbeeklaan 82 A
8024 BZ Zwolle

038 - 33 77 342
info@milieuraadzwolle.nl
www.milieuraadzwolle.nl

actief voor een natuurlijke leefomgeving

Tuinseizoen Nooterhof is gestart

In de wintertijd kwam een deel van de vrijwilligers van de tuinen in het Earthship bijeen voor een bakkie en gezellige koffiepauze. Ook werd elke keer wat theorie van ecologisch tuinieren (VELT-methode) besproken. Over 6-jarige wisselteelt – elk jaar wisselen de groentebedden van gewasgroep. Over de grond, bodemleven, compostering en mulchen. De derde keer ging het over grondbewerking en zaaien. Op 4 maart is het tuinseizoen gestart. In een zacht voorjaarszonnetje zijn de eerste werkzaamheden verricht. Er is gestart met het opzetten van het groene kasje in de hoek van de picknicktafels. In dit kasje worden gewassen voorgezaaid om deze later als plantjes in de groentevakken of bedden te planten. Ook worden dit jaar in het Earthship, aan de kant van de toiletten, plantjes opgekweekt die extra warmte nodig hebben. Later zullen we hier ook planten laten groeien zoals tomaten- en paprikaplanten. En er is een zogenaamde koude bak gemaakt. Hierin kunnen ook groenten worden voorgezaaid. In de koude bak is de temperatuur hoger en worden de jonge plantjes beschermd tegen nachtvorst, mocht die nog komen. Sinds half maart wordt er gewerkt met heel weinig mensen tegelijk, vanwege de regels rond het coronavirus. Toch lukt het om het tuinonderhoud op koers te houden.

Earthship is nu ook kas

Met aanpassingen gaat het tuinwerk door
Foto: Tineke van Gerner

100% Kidsproof- aanrader

Leuke officiële erkenning voor de Nooterhof nieuwe stijl: we zijn '100% Kidsproof-aanrader' geworden!

Zie ook : www.kidsproof.nl Vanaf nu mogen - en gaan- we dit logo gebruiken:

We zijn hard aan de slag om dit het komende seizoen nog beter waar te maken. Nieuwe vrijwilligers blijven heel welkom bij alle Nooterhof-activiteiten. Help jij mee werven? Belangstellenden kunnen mailen naar kantoor@milieuraadzwolle.nl

Op 9 februari was de Nooterhof gastvrij voor de Thorrun.

Start van een nieuwe traditie? We startten het nieuwe jaar met een frisse activiteit in de Nooterhof. Op zondag 5 januari 2020 waren er veel deelnemers die op blote voeten de waterspeelplek van de Nooterhof durfden te doorwaden. Of het nu wel of niet lukte, voor alle deelnemers was er warme choco na afloop.

Nooterhof na 2020

De Nooterhof blijft open in 2020. Er wordt gewerkt aan een plan voor de lange termijn, daarover vinden gesprekken plaats met de gemeente. Het coronavirus zorgt ook hierbij voor vertraging. Na de zomer wordt meer duidelijkheid verwacht.

Zoekplaatje: Kleine watersalamander in de waterspeelplek Nooterhof. Zie jij hem?

Bouwplannen Zwartewaterzone gaan ten koste van leefomgeving

Natuurplatform en Milieuraad Zwolle zijn geschrokken van de forse plannen voor bebouwing, met onder andere ook twee zeer hoge flats, juist in een gebied wat daar zowel qua natuur als verdere ruimtelijke randvoorwaarden niet geschikt voor is.

Op 4 maart 2020 is een uitvoerige onderbouwde reactie naar de gemeente gestuurd.

Samengevat is de conclusie van Milieuraad/ Natuurplatform Zwolle:

- 1 Buitendijkse bebouwing, meer dan in het huidige bestemmingsplan beschreven staat en zeker waar de bebouwing nu gesitueerd is wijzen wij af en achten wij in strijd met alle bestaande vigerende plannen
- 2 Herinrichting van het noordelijk bedrijventerrein, van de Prinses Margriethaven tot aan de Holtenbroekerbrug is gewenst, mogelijk met toevoeging van kleinschalige woonbebouwingen en versterking van de groenstructuur

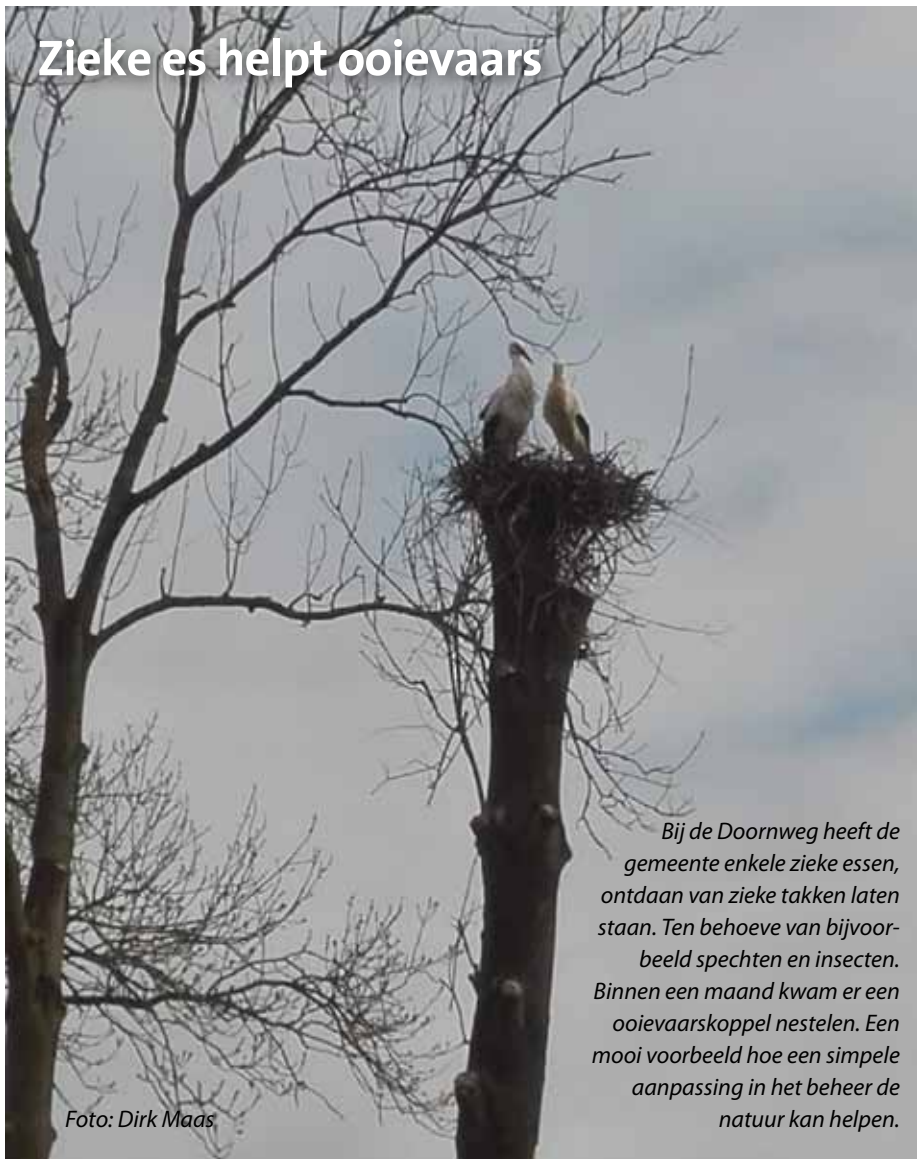
- 3 Onafhankelijk onderzoek naar natuur en milieuwaarden is noodzakelijk voordat tot planvaststelling overgegaan wordt
- 4 MER-onderzoek verplicht stellen wanneer dit plan onverhoopt gehandhaafd mocht blijven. Dit onderbouwen wij met argumenten uit het huidige bestemmingsplan, met gegevens over de natuur ter plekke en over de rol van het gebied binnen de stedelijke hoofdgroenstructuur, als natuurlijke verbindingzone. En met ruimtelijke

argumenten, zoals bijvoorbeeld ook de negatieve effecten van toenemende mobiliteit voor de bredere omgeving.

We beseffen dat we laat in het proces met een uitvoerige analyse komen, die ingrijpende wijzigingen in de huidige planvorming vraagt. We vragen u toch om dit een serieuze rol te geven, de natuur en de leefbaarheid alsnog een centrale positie te geven in de verdere planvorming. De volledige reactie kun je lezen via onze website.

Zieke es helpt ooievaars

Bij de Doornweg heeft de gemeente enkele zieke essen, ontdaan van zieke takken laten staan. Ten behoeve van bijvoorbeeld spechten en insecten. Binnen een maand kwam er een ooievaarskoppel nestelen. Een mooi voorbeeld hoe een simpele aanpassing in het beheer de natuur kan helpen.

Foto: Dirk Maas

Zwolle doet mee aan Deltaplan Biodiversiteitsherstel

De gemeente Zwolle is de eerste Nederlandse gemeente die partner is geworden in het landelijke Deltaplan Biodiversiteitsherstel. Dit vindt plaats in nauw overleg met het Natuurplatform Zwolle (NPZ), dat erg blij is met deze Zwolse stap. Het Deltaplan Biodiversiteitsherstel richt zich op drie gebieden: openbare ruimte, landbouw en natuur. Dit zijn de drie belangrijkste vormen van grondgebruik in Nederland en daar kan de meeste winst behaald worden. Als partner van het Deltaplan kan de gemeente nieuwe samenwerkingen aangaan en meedenken over de verdere invulling en uitvoering van het Deltaplan, bijvoorbeeld over uitwisseling van best practices, monitoring van de biodiversiteit en oplossingen voor witte vlekken in beleid en uitvoering.

Meer informatie over het Deltaplan Biodiversiteitsherstel is te vinden op www.samenvoerbiodiversiteit.nl

CONSUMINDEREN CHALLENGE

Tekst: Loes la Faille

Berber Schermerhorn, Esther Eikelmans en Sabine Kroft, drie studenten van de opleiding Global Project and Change Management op Windesheim willen je helpen bewuster te consumeren en nodigen je uit om mee te doen met de Consuminder Challenge. Ze hebben een half jaar onderzoek gedaan naar het complexe probleem van overconsumptie. Hun doel was om een product te ontwerpen dat bijdraagt aan de oplossing hiervoor en zo is de Consuminder Challenge ontstaan.

Consuminderen, daar kun je vandaag mee beginnen. Geen nieuw shirtje kopen, maar kleding ruilen met een vriend(in). Geen voorverpakte zak appels kopen, maar een eigen tasje meenemen naar de winkel. Of poets het toilet met een mix van baksoda en azijn. En, scrub je huid eens met een handje gemalen koffiebonen. Zo maar wat tips die je in de handleiding voor de Consuminder Challenge kunt vinden.

De wereldbevolking groeit en de consumptie van van alles en nog wat groeit mee. We zijn elke dag bezig met consumeren, maar zijn we wel bewust van de

gevolgen van deze groeiende consumptie? De aarde warmt op, de plastic soep in de oceanen blijft groeien en globalisering zorgt voor meer uitstoot dan ooit. Hier willen zij verandering in brengen. Overconsumptie heeft ontzettend grote gevolgen voor de natuur en voor de mens en daarom zijn ze op zoek gegaan naar een oplossing. Met de Consuminder Challenge willen ze anderen helpen om bewust(er) te consumeren, zodat er minder grondstoffen nodig zijn en we met elkaar minder afval produceren.

Als je meedoet leer je in 5 dagen tijd meer over de gevolgen van ons dagelijks leven en krijg je uitdagingen om je consumptieve gedrag te verbeteren. De Consuminder Challenge helpt om kleine stappen te zetten naar een duurzame levensstijl op een simpele en leuke manier. Iedereen kan meedoen. Bepaal zelf wanneer je met de Challenge begint en welke uitdagingen je aan wilt gaan door de week heen. In de handleiding vind je slimme tips voor jouw duurzame leefstijl.

Hoe begin je nou met consuminderen? In de handleiding zijn vier onderdelen van onze dagelijkse consumptie uitgewerkt.

Over boodschappen, verzorgingsproducten, huishouding en kleding. Nederlanders gooien zo'n 34 kilo per jaar aan voedsel weg. Door bewuster met voedsel om te gaan kunnen we de milieu-impact met 14% verminderen en zo ook veel geld besparen. Veel schoonmaakmiddelen kunnen vervangen worden door baksoda, een multifunctioneel product. Lees hier meer over in de handleiding. De kledingindustrie is naast de vleesindustrie de grootste vervuiler ter wereld. Dit komt door hoe wij met kleding om gaan. Door het wassen van synthetische kleding komen microvezels in het water terecht. Bekijk de To Do lijst om met de challenge te beginnen. Lees eerst de handleiding. Dan kies je per thema één uitdaging. Deze uitdaging kun je noteren. Dan schrijf je op welke voorbereidingen je hiervoor moet treffen en voer deze uit. Je kunt dagelijks je vorderingen bijhouden. Beginnen maar!

Op onze website vind je de handleiding van de Consuminder Challenge.

Ook kun je je aanmelden bij facebookgroep: <https://www.facebook.com/groups/consuminderchallenge>

Buurtschap Tolhuislanden in Zwolle begint Energiepark

Tekst: Hans IJzerman

Tolhuislanden is de enig overgebleven plek in Zwolle waar windmolens mogen komen. Buurtbewoners maken van de nood een deugd.

Maar liefst 52 bewoners doen mee in de op te richten Energie coöperatie Duurzaam Tolhuislanden. Achterliggende gedachte is: je kunt je tegen iets gaan verzetten, maar je kunt ook gaan meewerken en iets in je voordeel ombuigen. Goed voor het milieu, en goed voor de portemonnee is de leus. Want windmolens zijn niet alleen maar

kommer en kwel. Het is ook een uitstekend verdienmodel. Anders verdwijnt het geld in de zakken van de grote energiereuzen. Alle bewoners uit het gebied zijn uitgenodigd geweest om mee te denken in de zogenaamde werksessies. Deze sessies onder professionele begeleiding verliepen positief. De gemeente Zwolle was er nauw betrokken.

Lokaal

Het is de bedoeling dat de opbrengsten (gedeeltelijk) naar de bewoners vloeien. Het liefst doet de club zaken met lokale bedrijven in de omgeving van Zwolle. De

gemeente werkt mee om processen zo goed mogelijk te laten verlopen. Naast opstellen van het ontwikkelplan zal de 'vers' opgerichte coöperatie zich de komende periode richten op de ledenwerving. De hoogte van de molens is nog niet bekend.

Met het aanbod van schone energie uit Tolhuislanden kunnen tussen de 10.300 en 23.800 huishoudens in Zwolle van stroom worden voorzien. Dat is een bandbreedte van circa 10 á 25% van de totale doelstelling duurzame opwekking voor 2025 die in het Plan van Aanpak Energietransitie voor 2025 is vastgesteld.

VLO wint Groene Prijs 2020 van Zwolle

14 Maart 2020 in de Nooterhof tijdens de afsluiting van het knotseizoen. Op de foto staat een deel van de grote actieve groep van 55 knotters van de VLO Zwolle.

Tekst: Diet ter Stege

Onder een stralende zon werd op 14 maart door de VLO in park de Nooterhof wilgen geknot, leilindes gesnoeid, een griend aangepakt, een takkenril versterkt en een vlecht-hekwerk met wilgentenen hersteld. Het was deze ochtend ook de afsluiting van het knotseizoen en er was daarom natuurlijk een hele gezellige nazip op het terras van het theehuis (Earthship). De dag ervoor werd bekend dat de VLO de Groene Prijs van GroenLinks Zwolle heeft gewonnen, de uitreiking ervan komt -vanwege het virus-hopelijk in november 2020.

"De jaarlijkse Groene Prijs is officieel door de gemeente Zwolle erkend. De prijs wordt toegekend aan personen, organisaties of bedrijven die zich bijzonder verdienstelijk maken op het gebied van natuur en milieu en/of die door hun inspanningen een grote bijdrage leveren aan het dichterbij brengen van een mens- en natuurvriendelijke samenleving";

aldus de site van GroenLinks. Uit het juryrapport: 'De jury ziet hoe waardevol de rol van de VLO is. Knotwilgen dreig-

den aanvankelijk te verdwijnen omdat onderhoud te intensief zou zijn. De VLO levert met hun werk een belangrijke bijdrage aan de kwaliteit van het natuurlijke Zwolse cultuurlandschap. Knotwilgen zijn immers een beeldbepalend element in en om Zwolle. De jury kenschetst de VLO als een bevlogen, verbindende groep. Harde werkers, die de spotlight niet opzoeken. Veel Zwollenaren zijn zich waarschijnlijk niet bewust van het onmisbare werk van de VLO, en dat is ongelooflijk zonde. Iedereen kent de mooie Zwolse knotwilgen, maar de mensen erachter mogen meer erkenning voor hun inzet. Al met

al vindt de jury dat deze club een pluim verdient voor hun fantastische werk. De Groene Prijs is een waardering voor 44 jaar tomeloze inzet!

VLO januari - maart 2020

De VLO knotte de eerste week van januari 2020 achter Soeslo. Een gebied waar prachtige rijen populieren en wilgen staan die al vele jaren door de VLO worden geknot. De oliebolle smaakten goed, het vuurtje knapperde en de reeën kwamen ook nog even kijken. Eigenlijk zou er nog een week gewerkt worden, maar dankzij de grote groep knotters (38) was het werk al snel klaar. De rest van januari was het lekker knotten in de landerijen aan de Nilantweg. In februari werden een paar rijen wilgen in de omgeving van de Schelberger molen geknot. De week erop werd op twee plaatsen geknot, op het erf aan het begin van de Aalvangersweg en op een erf aan de Kattenwinkelweg. Het griend bij de Windesheimer molen was drie weken lang het terrein voor de knotters. Het was heerlijk toeven bij de molen, soms met wel heel harde wind, maar toch ook nog wel in het zonnetje gezeten met de koffie en soep. Zelfs de wielrenners van de 'Ster van Zwolle' kwamen nog even langs. En de wieken van de molen draaiden volop! De afsluiting van het knotseizoen was in de Nooterhof met allerlei snoei-, knot en herstelwerk.

VLO aan het werk bij Windesheimer molen (Foto: molenaar Windesheim)

Groene Nieuwjaarsbijeenkomst druk bezocht

Onze groene nieuwjaarsbijeenkomst in de Nooterhof werd bezocht door tegen de 100 vrijwilligers en relaties. Er was veel ruimte voor gezelligheid met een hapje en een drankje. Daarnaast waren er enkele presentaties: een terugblik en vooruitblik door voorzitter Hans de Graad. En een presentatie van het Natuurplatform Zwolle over een nieuwe samenhangende visie en agenda voor een natuur-rijker Zwolle. Met daarin een belangrijke rol voor de Nooterhof. Ook was er een film over de bouw van het Earthship in 2008.

Nieuwsoverzicht januari- april 2020

Gratis groentezaad voor basisscholen en BSO's in Zwolle

Natuur en Milieu Overijssel in samenwerking met Gemeenten voor Duurzame ontwikkeling (GDO) en het zaadveredelingsbedrijf Rijk Zwaan verstrekken gratis zaden met een instructieboekje en een lesbrief aan scholen en BSO's. Hiermee kunnen de leerlingen dit voorjaar in de klas of op het schoolplein hun eigen groente kweken. Leuk, lekker en leerzaam.

Zwolle met een Mobipunt weer wat groener

In december is een Mobipunt, de eerste 'groene' parkeerhub in Assendorp geopend. Een Mobipunt maakt het mogelijk je auto op afstand te parkeren of op te laden. Deelnemers kregen een kerstboom in een houten bak voor op de vrijgekomen parkeerplek. Bij voldoende deelname wil de gemeente in 2020 nog twee parkeerhubs in Assendorp realiseren.

Mini-boompjes, een calisthenicspark en een muurschildering op het Lübeckplein

Hoe maken we het Lübeckplein koeler én cooler? Deze vraag werd gesteld aan alle Zwollenaren. Honderden ideeën kwamen binnen. In het najaar waren al een aantal keuzes gemaakt: er komen extra planten en bloemen, stadslandbouw, een kleurrijke mozaïekvloer, picknickbanken en elementen voor skaters en andere sporters. Nog eens drie ideeën worden er toegevoegd: miniboompjes een muurschildering en een plek om te kunnen sporten, een calisthenicspark.

Geen vergunning voor pijpleiding voor drainage rangeerterein

Pro Rail heeft zonder vergunning een pijpleiding voor de drainage van het rangeerterein wat momenteel drastisch vernieuwd wordt, aangelegd. Pro Rail is hiervoor door de Provincie Overijssel berispt. Pro Rail heeft hiermee de wet Natuurbescherming overtreden. Het verlagen van de grondwaterstand heeft gevolgen voor een gebied. Ook de ecologische gevolgen van het lozen van grondwater op de IJssel had vooraf onderzocht moeten worden. voor het verwijderen van de pijpleiding is ook een vergunning nodig.

Zwolle energietransitie verloopt langzaam

De energietransitie in Zwolle verloopt stroperig. De provinciehoofdstad wil in 2050 energieneutraal zijn, maar de grote duurzame wijkprojecten komen moeilijk op gang. Dat bleek tijdens een informatiedebat tussen initiatiefnemers en raadsleden. De gemeente onderkent het probleem. Deskundigen en pioniers moeten aangeven hoe

de gemeente ervoor kan zorgen dat ieder huishouden in de provinciehoofdstad mee kan doen aan plannen voor de realisatie van duurzame energiebronnen.

Grootste drijvende zonnepark van Europa in de Bomhofspas

Zwolle krijgt het grootste drijvende zonnepark van Europa. Dit zonnepark, dat wordt gebouwd door GroenLeven, gaat voor zo'n 8000 huishoudens in Zwolle stroom leveren. Het meet 20 hectare. De stroom van dit project wordt via de lokale coöperatie BlauwvingerEnergie samen met energieleverancier Greenchoice aan Zwolse huishoudens en bedrijven geleverd.

Geothermie

In Zwolle-Noord kan mogelijk veel minder aardwarmte uit de grond gehaald worden dan verwacht. Volgens wethouder Schuttenbelt is het project nog steeds kansrijk. Ondertussen heeft het Zwolse college de plek vastgesteld waar de bovengrondse geothermie-installatie moet komen. Dat is de plek die ook de voorkeur van de klankbordgroep heeft: de boerderij op de hoek Urksteeg / Peterkampweg waar nu tijdelijk de Zwolse Stadslanderijen zitten.

Zwolle gaat duurzaam inkopen

Jaarlijks koopt de gemeente Zwolle voor 140 miljoen euro in, uiteenlopend van kantoorinrichting en ICT, gebouwen en installaties, tot advies en personeel. Er werd tot nu toe niet altijd op gelet hoe die inkoop kon bijdragen aan duurzame VN-doelen als verantwoorde consumptie, eerlijk werk en betaalbare, duurzame energie. Vanaf dit jaar gaat de gemeente dat doen bij alle inkoop.

Project Schone Rivieren

Van aanstekers en fietslampjes tot bijna onzichtbare microplastics; de oevers van de IJssel liggen ermee bezaaid. Dit jaar trekken Marcel Tonkes en Frida Miedema er twee keer op uit alles wat ze aantreffen op minutieuze wijze vast te leggen voor het 'burgerwetenschappelijke' project Schone Rivieren. Vanaf voorjaar 2020 gaan ongeveer tachtig 'burgeronderzoekers' in opdracht van IVN Natuureducatie, Stichting De Noordzee en de Plastic Soup Foundation de hoeveelheid, herkomst en samenstelling van het plastic afval langs de IJsseloever onderzoeken.

Het regent meldingen op de 'nattevoetenkaart'

Op de nattevoetenkaart die Zwolle sinds 2017 bijhoudt, regent het in februari

meldingen. Bewoners uit alle hoeken van de stad geven nijpende situaties door. Het regende vooral heel langdurig.

Eerste miniconferentie over groenbeheer

Ruim zeventig mensen waren aanwezig op de eerste miniconferentie over groenbeheer in het stadhuis van Zwolle. Wethouder William Dogger organiseerde deze bijeenkomst zodat hij en anderen zich konden laten bijpraten door deskundigen over onder meer groenbeheer, klimaatverandering en de biodiversiteit in de stad. Ook het Natuurplatform Zwolle was actief betrokken.

Foto: gemeente Zwolle

Leerlingen van Thomas a Kempis College zetten zich in tegen eikenprocessierups

Leerlingen van Thomas a Kempis College helpen de gemeente Zwolle en Zwollenaren om de eikenprocessierups te bestrijden. De leerlingen maakten 200 speciale nestkastjes voor koolmezen, die processierupsen eten. Samen met wethouder William Dogger zetten de leerlingen nestkastjes in elkaar tijdens hun science class. 150 nestkastjes zijn gratis via wijkservicepunten ter beschikking gesteld. Verder gaat een bestrijdingsploeg actief rupsen wegzuigen. Daarnaast wordt op beperkte schaal met een biologisch bestrijdingsmiddel gespoten.

Wormenhotel in Holtenbroek

Een wormenhotel tegenover de James Last flat is in gebruik genomen. In het wormenhotel kunnen buurtbewoners hun groenafval kwijt, dat door wormen wordt verteerd en omgezet naar compost. Het is het tweede wormenhotel in Zwolle; er staat er al een bij de watertoren aan de Turfmarkt en er zullen er nog meer volgen. Groentes die worden geoogst, zullen zijn gevoed met het door de mestwormen opgegeten groene afval uit de buurt.

Nieuwe 'Groene Kathedraal' in Zwolle

ROVA heeft in opdracht van de gemeente Zwolle honderddertig nieuwe populieren aan de Schellerenkweg geplant. De conditie van de ruim 65 jaar oude populieren verslechterde in de zomer van 2018 door de langdurige hitte. De oude populieren werden liefkozend de 'Groene Kathedraal' genoemd. Er zijn zwarte populieren geplant. De bomensoort is gekozen omdat ze minder gevoelig zijn voor boomziekten en komt ook van nature voor in het rivierengebied.

Het belang van kamerplanten

Tekst en foto: Loes la Faille

Vanwege het coronavirus zitten we veel binnen. Een goed moment om extra aandacht te besteden aan kamerplanten.

Kamerplanten staan niet alleen mooi, ze zijn bovendien ook heel nuttig voor je. Een aantal pluspunten van planten binnenshuis hier op een rijtje. Planten zuiveren de lucht in huis. Diverse studies wijzen uit dat planten goed zijn voor het binnenklimaat. Planten nemen chemische stoffen, zoals formaldehyde, benzeen, toluene aceton en ammonia die binnen kunnen rondzweven op. Deze stoffen kunnen voorkomen in dingen die we dagelijks gebruiken. Formaldehyde kan voorkomen in schoonmaakmiddelen of cosmetica. Benzeen kan bijvoorbeeld in verf of lijm zitten. Deze stoffen zijn slecht voor de gezondheid van mensen, niet voor die van planten, zij kunnen er meststoffen van maken.

Planten zijn goed voor onze gezondheid omdat ze stress-verlagend zijn. Verzorgen van planten verlaagt psychische en fysieke stress. Onze bloeddruk verlaagt als we met planten bezig zijn en de activiteit van het sympathische zenuwstelsel wat een rol speelt bij lichamelijke stress, vermindert.

Door planten gaan we ons gelukkiger voelen. Onze hersenen komen door dat we in een omgeving met planten zijn in een andere modus. We worden door planten minder

waakzaam en gericht op de buitenwereld en meer reflecterend en naar binnen gericht..

Het is niet helemaal duidelijk waarom planten zo'n gunstig effect hebben op ons welzijn. Een van de theorieën komt van Agnes van de Berg, omgevingspsycholoog en hoogleraar. Volgens haar speelt de vormtaal van groen een belangrijke rol bij het stress verlagende aspect van planten. Natuurlijke vormen herhalen zichzelf vaak, zogenaamde fractale patronen zoals bij een bloemkool. Door deze herhaling herkent je brein deze patronen zonder daar moeite voor te hoeven doen.

Planten geven energie. Onderzoek heeft aangetoond dat een bepaalde hoeveelheid planten en licht in je omgeving vermoeidheid vermindert. Planten werken geluiddempend in huis doordat de bladeren de achtergrondgeluiden absorberen.

Nog een paar tips om lang van je planten te genieten. Geef planten doorgaans niet

teveel water. Pas als de aarde droog aanvoelt. Controleer dit eventueel met je vinger. Een parapluplant kan het best onder water staan. Zet planten niet vlak achter een raam. Zonlicht kan dan de bladeren van de plant verbranden. Cactussen en vetplantjes kunnen wel tegen de volle zon. In nieuwe aarde zit voor een paar maanden plantenvoeding. Na die tijd moet je dat zelf toevoegen. Zo af en toe moet je planten verpotten om de wortels meer ruimte te geven. Dit kun je het best in het voorjaar doen. Snoeien van kamerplanten kan ook heel nuttig zijn. Het weghalen van dode takken en bladeren stimuleert de groei. Ook kan de plant door te snoeien voller worden. Zoek per soort even naar verdere tips.

Natuurlijk kun je nieuwe planten kopen. Maar je kunt planten ook stekken. Bij Stichting Focus aan de Zerboltstraat 63 is een plantenasiel. Op vrijdagmiddag tussen 14.00 uur en 16.00 uur kun je hier, gewoonlijk, terecht om een plant te adopteren of af te staan.

Vergunning voor biomassacentrale Voorst nog niet zeker.

Tekst: Hans IJzerman

Een omgevingsvergunning is verleend voor het bouwen van een ketelhuis, een opslagloods en zes opslagsilo's voor biomateriaal, voor een biomassacentrale in Voorst. Toch is het nog niet zeker dat de centrale er komt.

Het is de bedoeling dat er in deze biomassacentrale snoei- en resthout uit de gemeente Zwolle verstoekt zal worden. De toekomstige centrale moet onder andere stoom gaan leveren aan de dichtbij gelegen voedingsmiddelenfabrikant Sensus en warmte aan het warmtenet van Zwolle. De gemeenteraad heeft aangegeven dat er nog moet worden gewacht op een onderzoek, waar het Planbureau voor de Leefomgeving en de Sociaal Economische Raad aan werken. Uit dit onderzoek wordt april 2020

een advies verwacht. Intussen heeft de Milieuraad na de eerdere zienswijze (zie de vorige nieuwsbrief) ook bezwaar aangetekend tegen de biomassacentrale, daarin worden diverse

risico's voor natuur en milieu benoemd. Ook omwonenden en andere belanghebbenden hebben bezwaar gemaakt. De uitspraak hierop volgt voor de zomer.

Natuurwaarneming: Kleine Vos

Tekst: Peter van Dam

We zitten in een tijd dat verstandig naar buiten gaan bij voorkeur moet in de eigen tuin, als je die hebt. Gelukkig valt ook daar natuur te beleven. Zo had ik in maart mijn eerste kleine vos. En dat terwijl deze vlinder in 2019 nooit in onze tuin is gezien. De jaren ervoor waren er vele. Blij dus met die kleine vos, maar ... één vlinder maakt helaas nog geen vlinderrijk vlinderjaar.

Bloemenlint in Zwolle

Bijen helpen met inheemse zaden.

Op woensdag 22 april 2020 (Dag van de Aarde) legden initiatieven en organisaties uit Zwolle voor het zesde jaar een bloemenlint aan door de hele stad. Ondanks de beperkingen vanwege het coronavirus waren er liefst 131 aanmeldingen. Zij ontvingen

kosteloos een pakketje bloemenzaad. En legden gezamenlijk een bloemenlint ter grootte van 2 voetbalvelden aan. Ook al zijn veel mensen bang voor bijen, het zijn eigenlijk hele belangrijke dieren. Ze zorgen niet alleen voor honing, maar bestuiven ook onze landbouwgewassen. Dankzij de bijen kunnen wij bijvoorbeeld aardbeien en appels eten. Maar de bijen hebben het moeilijk omdat er steeds minder voedsel voor hen te vinden is. De oorzaak hiervan is onder andere een tekort aan wilde planten met bloemen waar bijen nectar en stuifmeel kunnen verzamelen. In de landbouw zien we monoculturen en in de steden worden tuinen betegeld. Het bloemenlint is bedoeld om dit te verbeteren.

Bloemenlint

Een bloemenlint is een aaneengeschakelde ketting van tuinen, perken, boomspiegels en braakliggende stukken grond met kleurrijke bloemen waar insecten zoals bijen en vlinders van houden. Hiermee is er in Zwolle extra voedsel te vinden voor bijen en alle kleurrijke bloemen geven de stad ook een vrolijke uitstraling.

Inheemse zaden

Om wilde bijen te helpen is het belangrijk niet zomaar zaden te kopen. Alleen met goed gekozen inheemse zaden, bijvoorbeeld van Cruydt-Hoeck, help je ze echt. Meer informatie over de juiste zaden vindt je op www.nederlandzoemt.nl

Recensie "Bijenboek"

Tekst: Carin van de Ploeg

De schrijfster, Charlotte Milner, komt uit Engeland en studeerde tekenen aan Kingston University. Ze ontdekte dat prentenboeken een goede manier zijn om belangrijke onderwerpen aan kinderen en volwassenen uit te leggen. Ze wilde graag een boek over bijen maken en raakte gefascineerd door de wereld van de bijen. Daarom is "Bijenboek" er gekomen.

"Bijenboek" vertelt in mooie kleurige prenten onder andere hoeveel soorten bijen er zijn, wat honingbijen zijn, wat bijen zo bij-

zonder maakt en waarom bijen beschermd moeten worden. Je krijgt een goed beeld van wat er in de bijenkorf gebeurt, hoe lang koninginnen leven, wat werksters doen en hoe je een bij-vriendelijke tuin kunt aanleggen. Het 48 pagina's tellende boek bevat mooie en paginagrote tekeningen waarin o.a. goed uitgelegd wordt waarom er steeds minder bijen komen, wat daar de gevolgen van zijn en hoe we dit tegen kunnen gaan. Bestuiving van planten komt aan bod, evenals de communicatie tussen bijen.

Het is een leerzaam boek met veel informatie waarbij de tekeningen leidend zijn en de teksten kort, helder en informatief. Auteur en illustrator: Charlotte Milner, Fontaine Uitgevers, www.fontaineuitgevers.nl,

ISBN 978-9059569010, € 15,00.

Van de opbrengst van dit boek gaat 1 euro per boek naar "Nederland Zoemt". Meer informatie over bijen vindt je op [:www.nederlandzoemt.nl](http://www.nederlandzoemt.nl).

Een rups van vodden

Tekst en foto's: Hillie Waning-Vos

Elke dag geef ik een knutsel tip bij de Weggeefhoek Coevorden weg voor ouders om samen iets te doen met kinderen. Veelal met materialen die weg gedaan worden. Tweedehands verdient een kans. Nodig zijn wat gekleurde panty's of panty sokken, borduurdraad, naald, leuke knopen en/of kralen. Bij de foto leg ik uit hoe het werkt. Geen panty? Neem dan een leuk stofje in de gewenste maat en rol hem dan op en naai alles vast.

De naden worden eraf geknipt. En vouw hem dan dubbel.

Doe dan een draad in het midden en zet het vast. Dan de boel goed strak draaien en met draad omwikkelen. Het uiteinde dient als kop en ook deze goed vast zetten.

Twee knoopjes dienen als oogjes. Wat kralen dienen als pootjes. Op zijn kont wordt een kraal gebruikt die dient als een pijl. Wisten jullie dat wij ook pijlstaartvlinders en rupsen hebben?

Alle pootjes zitten er onder en 1 kraal dient als mond. Verder kun je het nog versieren met palletten